

ת"פ 5873/05/18 - מדינת ישראל נגד פלוני

בית משפט השלום בקריות

ת"פ 5873-05-18 מדינת ישראל נ' פלוני

לפני
המאשימה
נגד
הנאשם
כבוד השופטת איילת השחר ביטון פרלה
מדינת ישראל
פלוני
באמצעות ב"כ עו"ד יאנה יורין

החלטה

ביום 30.12.18 הודה הנאשם לפניי בעובדות כתב האישום מתוקן שהוגש כנגדו ואולם בשל קיומה של חוות דעת פסיכיאטרית מיום 16.10.18 שלפיה הנאשם כשיר לעמוד לדין אך לא אחראי על מעשיו הסכימו הצדדים כי יש לזכותו.

יחד עם זאת, מחלוקת בין הצדדים, האם לצד זיכוי הנאשם יש לתת צו מרפאתי שיחייב הנאשם בטיפול, בהתאם לסעיף 15 (ב) לחוק לטיפול בחולי נפש, התשנ"א - 1991 (להלן: חוק לטיפול בחולי נפש).

רקע עובדתי:

ביום 2.5.18 הוגש כתב אישום נגד הנאשם המייחס לו עבירות של תקיפת עובד ציבור - לפי סעיף 382א לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: חוק העונשין), איומים - עבירה לפי סעיף 192 לחוק העונשין ותקיפה הגורמת חבלה של ממש - לפי סעיף 380 לחוק העונשין.

ביום 17.7.18, בדיון הקראת כתב אישום ומענה לו, עתרה ההגנה לקבלת חוות דעת פסיכיאטרית על רקע היות הנאשם מאובחן כחולה פסיכיאטרי, זאת לצורך בחינת כשירותו לעמוד לדין ואחריותו לביצוע העבירות שיוחסו לו בכתב האישום.

ביום 16.10.18 הוגשה חוות דעת פסיכיאטרית ולפיה הנאשם, יליד 1994, מוכר למערכת הפסיכיאטרית משנת 2017; עבר שלושה אשפוזים ואובחן כלוקה בהפרעה אפקטיבית דו קוטבית ושימוש בחומרים פסיכו-אקטיביים; פעם אחרונה אושפז בין התאריכים 09.04.18 ל- 13.06.18 בתוקף אשפוז כפוי.

עוד עולה מחוות הדעת כי במהלך הבדיקה אובחן כי לנאשם שיפוט, שיקול דעת ובוחן מציאות שמורים עם תובנה חלקית למצבו הנפשי.

לאחר סקירת תיאור גרסתו לאירוע, צוין בחוות הדעת כי לעת הזו, הנאשם מבין היטב שהתנהגותו הייתה חסרת כל ביקורת ואסורה והוא מצטער על התנהגותו, מבין שביצע עבירה פלילית, עומד להישפט ולהיענש.

באשר לשאלת אחריותו למעשים המיוחסים לו, צוין כי למחרת ביצוע העבירות נבדק במיון רמב"ם ונמצא שריו במצב פסיכו-אקטיבי חריף, הכרוך במסוכנות גבוהה ואושפז אשפוז כפוי; לאחר מכן עבר עוד שני אשפוזים בכפייה עקב החמרה במצבו. עוד צוין כי לאחר שחרורו האחרון ממשיך טיפול ומעקב אמבולטורי ומצבו הנפשי מאוזן וטוב, מקפיד על נטילת זריקה, מגיע למעקבים בתדירות של פעם בחודש ומשתף פעולה. במהלך החצי שנה האחרונה, כך דווח, לא נרשם כל אירוע חריג לחובתו וכיום הוא במצב שניתן להגדירו כהפוגה טיפולית טובה.

לסיכום ולפי חוות הדעת, הנאשם היה שריו במצב פסיכוטי, בעת ביצוע העבירות, שגרם לו שלא להבין את הפסול במעשיו ומנע ממנו את היכולת להימנע מביצוען; בעת ביצוע העבירות לא היה מסוגל להבדיל בין טוב לרע ובין מותר לאסור. כיום מצבו הנפשי מאוזן, שיפוט, שיקול דעת ובוחן מציאות שמורים; הנאשם מסוגל להבדיל בין טוב לרע ובין מותר לאסור, מסוגל לתכנן אסטרטגיה משפטית, לשתף פעולה עם סנגור ולקחת חלק בהליכים משפטיים; מתמצא בכל הנפשות הפועלות בזירה המשפטית, בעל יכולת להעריך את התוצאות של ההליך המשפטי ולהתמודד עם עדי התביעה - ומשום כך בעל כשירות לעמוד לדין.

צוין כי אין התוויה לאשפוז פסיכיאטרי של הנאשם, הנאשם לא מהווה סכנה לעצמו וגם לזולתו, משתף פעולה בטיפול ומעקב מרפאתי ויש קשר טוב עם הפסיכיאטר המטפל; עוד צוין כי הנאשם זקוק להמשך טיפול ומעקב אמבולטורי והמסגרת הטיפולית הנוכחית מתאימה ועונה לצרכיו.

ביום 30.12.18 הוגש כתב אישום מתוקן ולפיו יוחסו לנאשם עבירות של תקיפת עובד ציבור - לפי סעיף 382א לחוק העונשין ותקיפה הגורמת חבלה של ממש - לפי סעיף 380 לחוק העונשין. לאחר הגשת כתב האישום הודה הנאשם בעובדות כתב האישום ולאור חוות הדעת הפסיכיאטרית שניתנה בעניינו ולפיה הנאשם לא היה אחראי על מעשיו, עתרו הצדדים במשותף לזיכוי בדין.

למען השלמת התמונה העובדתית יצוין כי לפי עובדות כתב האישום המתוקן עולה כי ביום 27.9.17 בסמוך לשעה 15:07 התקבל אירוע במוקד 100 על אדם משתולל בברכת 'ספורטלי' שבקרית מוצקין ובעקבות כך, הגיעו שוטר ופקח למקום; הנאשם, כך עולה מהעובדות של כתב האישום המתוקן, תקף את הפקח בכך שהכה בפניו מכת אגרוף וגרם לו לסימן אדום באזור עין ימין.

המחלוקת שבין הצדדים:

בין הצדדים ניטשה מחלוקת באשר לצורך שבמתן צו לפי סעיף 15(ב) לחוק לטיפול בחולי נפש.

טענות הצדדים:

ביום 23.10.18, טענה המאשימה לראשונה, מפי ב"כ עו"ד בן עזרא, כי ישנה הסכמה לזיכוי הנאשם; יחד עם זאת, עתרה המאשימה שיינתן צו טיפול מרפאתי מחמת כך שעולה מחוות הדעת כי הנאשם זקוק להמשך טיפול אמבולטורי.

ביום 13.2.18 השלימה המאשימה טיעוניה בצינה כי ניתנה הסכמתה לזיכוי הנאשם לפי הלכת וחנן ובאשר לעתירתה לצו טיפול מרפאתי, הרי שזו מבוססת על האמור בחוות הדעת ועל פי ההלכה.

מנגד נטען מפי ב"כ הנאשם, עו"ד יאנה יורין, כי עולה מחוות הדעת שהמלצת הפסיכיאטר המחוזי היא דווקא להותיר

הנאשם במסגרת הטיפול שבה הוא מצוי כיום, שהיא מסגרת שמתאימה ועונה לצרכיו. לפיכך, נטען כי אין מקום להורות על צו טיפול מרפאתי.

בתמיכה לטיעוניה, הפנתה ב"כ הנאשם לרע"פ 966/17 ניהאד סלאמה ולטענתה הנאשם עומד באמות המידה שנקבעו בהלכה זו; נטען כי אין די בהגדרה של הנאשם כחולה כדי לעמוד בתנאי סעיף 15 (ב) לחוק לטיפול בחולי נפש ועל בית המשפט לבחון מצבה של מחלת הנפש בטרם יאות לתת צו במסגרת פסק דין מזכה.

ב"כ הנאשם לא חלקה על כך שהנאשם זקוק לטיפול ואולם נטען כי הוא מקבל טיפול באופן פרטי שכולל טיפול אצל פסיכולוג וטיפול אצל פסיכיאטר וכביסוס לכך הוגשו מסמכים (ענ/1). נטען כי הנאשם הוא צעיר הנתמך בידי בני משפחתו - וראיה לכך התייצבותם עמו לכל הדיונים בעניינו - ואירועי האישום הם חריגים להתנהלות הנאשם ומהווים נקודת ציון משמעותית בחייו, שלאחריה החל הנאשם בטיפול לאחר שאובחן לראשונה כחולה במחלת נפש.

אגב טיעוניה, ציינה באת כוח הנאשם כי לנאשם רישום פלילי משנת 2013 בגין העדר משירות צבאי ואולם יוער כי עניין זה לא בא לידי ביטוי בטיעוני המאשימה או בחוות הדעת שהוגשה בעניינו.

ב"כ הנאשם טענה כי אך בעקבות האירועים המתוארים בכתב האישום המתוקן, פנה הנאשם לקבל טיפול נפשי ומאז ועד היום מטופל. נטען כי מתן צו יהא בניגוד להמלצה שבחוות הדעת הפסיכיאטרית ובניגוד להמלצה שבמכתב הפסיכולוג המטפל בו באופן פרטי. עוד הוטעם כי אם יינתן צו כנגד הנאשם בהליך דנן, יעבור הטיפול בנאשם מהמסגרות הפרטיות שבהן הוא מצוי לבית החולים, בהתאם לקביעותיו של הפסיכיאטר המחוזי - דבר שעלול לחבל ברצף הטיפולי היציב שבו מצוי הנאשם. עוד נטען כי מדובר באירוע שחלפה שנה ממועד התרחשותו והנאשם מצוי תקופה ארוכה בטיפול במצב של רמסיה ובקשר טוב עם מטפלו.

ב"כ הנאשם הפנתה למקרים דומים שבהם מצא בית המשפט להעדיף אי כפיית טיפול בצו וטענה כי עניינו של הנאשם מצדיק אף הוא אי השתת צו כאמור.

בטרם אכריע במחלוקת שבין הצדדים אציין כי, ביום 30.12.18, לאחר טיעוני הצדדים לפני, קבעתי דיון ליום 17.1.18 להשמעת פסק הדין; הגם שכך, בדיון שהתקיים ביום 17.1.18 נתתי החלטה ובה ציינתי כי לאחר שקילת כלל השיקולים ושמיעת טיעוני הצדדים, מצאתי לדחות מתן ההחלטה לפרק זמן נוסף - אשר ישוכלל אף הוא בהחלטה הסופית.

בדיון מיום 25.6.19 הציגה באת כוח הנאשם מסמך רפואי על אודות הנאשם (ענ/1) ולפיו מצבו של הנאשם ממשיך להיות יציב בצל טיפול רציף שעודנו צורך ומתמיד בו.

דיון והכרעה:

לאחר שעיינתי בטענות הצדדים ושקלתי כל שהונח לפני הבקשה מצאתי שלא להורות כל הוראה בדבר דרך הטיפול בנאשם ולאפשר המשך טיפול שלא במסגרת צו לפי סעיף 15 (ב) לחוק לטיפול חולי נפש.

ראשית יוער כי עניין זיכויו של נאשם כאשר חל סייג אי שפיות הדעת להבדיל מקביעה כי הנאשם אינו בר עונשין הותווה זה מכבר ברע"פ 2675/13 מדינת ישראל נ' וחנן (3.2.15); דנ"פ 1237/15 מדינת ישראל נ' וחנן (5.7.15). זאת ועוד, אין מחלוקת בין הצדדים בדבר הסמכות לכפות קבלת טיפול על הנאשם, הגם שזוכה וזאת לאור סעיף 15 (ב)

לחוק לטיפול בחולי נפש.

ברע"פ 966/17 ניהאד סלאמה נ' מדינת ישראל (28.12.17) (להלן: הלכת סלאמה) נדונה שאלת דרך יישומה של ההוראה הקבועה בסעיף 15 (ב) לחוק לטיפול חולי נפש. להזכיר, המדובר בסמכותו של בית המשפט להורות על אשפוז או קבלת טיפול רפואי של נאשם במקרים שבהם נמצא שהנאשם ביצע את מעשה העבירה והיה חולה בשעת המעשה. כפי שעולה מלשון הסעיף, סמכותו של בית המשפט לתת צו כאמור היא בכפוף לכך שהנאשם 'עדיין חולה'.

בהלכת סלאמה עמד בית המשפט על הצורך להגן על הציבור מפני מסוכנותו של נאשם החולה במחלת נפש, אשר יצדיק לא פעם כפיית טיפול או אשפוז הגם שזוכה. עוד צוין כי:

"הגדרה של חולה במצב של 'רמיסיה' היא הגדרה רחבה שכורכת יחד מצבים רבים ושונים. לכן קשה לקבל את הטענה כי בכל מקרה של הפוגה בסימפטומים של המחלה, תישלל מבית המשפט הסמכות להורות על טיפול כפוי. הצורך להגן על שלום הציבור, לצד זהירות מפני פגיעה בזכויותיו של הנאשם-החולה, מחייב בחינה פרטנית של ההפוגה ושל מכלול הנסיבות. "קיום התנאים המאפשרים פגיעה בחירותו של חולה הנפש- הנאשם נתון לעיתים קרובות לשיקול-דעת. עניין לנו באיזון עדין בין מטרות (חירות, טיפול מניעה) שלרוב מצויות בהתנגשות פנימית" (עניין וילנצ'ק, בעמ' 711), ומכאן הצורך להכריע בכל מקרה לגופו על פי נסיבותיו ומאפייניו."

המסקנה שהובאה בהלכת סלאמה כי נאשם יכול להיות מוגדר כמי ש'עדיין חולה', גם אם במועד ההחלטה השיפוטית הוא מצוי ברמיסיה והגדרת מצבו לצורך החלטה על כפיית טיפול תלויה נסיבות העניין ומאפייני הרמיסיה.

כב' השופט עמית פרט בהלכת סלאמה הנתונים שיש להביא בחשבון בשקילת מתן צו לפי סעיף 15 (ב) ובהם:

"טיב המחלה; עוצמת הסימפטומים; תנודתיות הסימפטומים של המחלה בעבר; אשפוזים וטיפולים קודמים; נטייה להפסקת טיפול יזומה של הנאשם; הסביבה המשפחתית-חברתית בה נמצא הנאשם ועד כמה מדובר בסביבה תומכת המאפשרת פיקוח על הנאשם; חומרת העבירה ונסיבותיה; התקופה שחלפה מאז ביצוע העבירה; תקופת הרמיסיה."

עוד צוין כי:

"הקביעה השיפוטית אם הנאשם 'עדיין חולה' צריכה להיעשות לאור תכליתה של הוראת החוק ותוך התחשבות במכלול הנתונים העובדתיים והכלים המקצועיים" ו- "מובן, כי במקרה שבו ניתן להשיג את התכלית ללא כפייה, יש לבחור בדרך זו."

על רקע האמור, אבחן הנתונים שלפניי על אודות המעשים המיוחסים לנאשם ועל אודות הנאשם עצמו ומחלתו.

שאלת היות נאשם חולה בהליך הפלילי היא שאלה של המשפט ולא שאלה של הרפואה לענות בה. הגם שכך, לפי החוק, לצורך הקביעה המשפטית יש להיעזר בחוות דעת פסיכיאטרית (ראו סעיף 15 (ג) לחוק לטיפול בחולי נפש). לפי חוות הדעת הפסיכיאטרית שהונחה לפני עולה כי למחרת האירועים המתוארים בכתב האישום הובהל הנאשם לבית החולים רמב"ם שם נבדק במיון ונמצא שהיה שרוי במצב פסיכו-אפקטיבי חריף, הכרוך במסוכנות גבוהה ואושפז לראשונה בתוקף אשפוז פסיכיאטרי כפוי. למעשה, כך עולה מחוות הדעת, עד לאירועי האישום, לא הייתה אבחנה של הנאשם כמי שסובל ממחלה נפשית כלשהי, אלא דיווח בדיעבד של הוריו כי מספר חודשים קודם לאירועי האישום, היה

הנאשם במצב נפשי קשה, ברח מהבית למספר ימים, הזניח עצמו, התנהג בצורה מוזרה, התפרץ מכל גירוי קטן ודיבר לעצמו. מחוות הדעת עולה כי בעקבות החמרה במצבו, לאחר שחרורו מהאשפוז הראשון, אושפז פעמיים נוספות ולאחר שחרורו האחרון ב- 13.6.18 המשיך וממשיך הנאשם ליטול טיפול, תוך מעקב אמבולטורי ומצבו הנפשי מאוזן וטוב.

עורך חוות הדעת העריך כי המסגרת הטיפולית שבה מצוי הנאשם, לאמור מרפאה פסיכיאטרית של קופת חולים מכבי, מתאימה ועונה לצרכיו. מהאישור הרפואי מיום 28.11.18, שהציגה באת כוחו של הנאשם, עו"ד יאנה יורין, עולה כי הנאשם נמצא במעקב סדיר ובשיחות פרטניות, עובד באולם אירועים ולומד בצורה מסודרת. עוד עולה, ממכתבו של מר אלדד לשם, פסיכותרפיסט ועו"ס קליני מיום 26.11.18, כי הנאשם מטופל כשנה וחצי אצל עורך המכתב. מר לשם ציין במכתבו כי החל טיפול בנאשם לאחר אירועי האישום ואף ליווה את הנאשם במהלך אשפוזיו ולאחריהם. צוין כי אירועי האישום, ככל הנראה, הם תולדה של מצב שהקדים את התפרצות המחלה אצל הנאשם; שכיום, הנאשם מיוצב ומצוי במסגרת טיפולית מסודרת, כששינוי התנאים עלול לגרום לרגרסיה במצבו הנפשי והתפקודי של הנאשם. לפיכך, הומלץ על המשך הטיפול במסגרת הקהילה, תחת מתן צו שיעביר הטיפול לבית החולים.

עולה כי עם פרוץ המחלה, התגייסה המשפחה לטיפול בנאשם ותמכה בו בעצם העמדת טיפול פרטי וליווי לדיוני בית המשפט ובמהלך שגרת ימיו.

בדיון האחרון מיום 26.5.19 הוגש אישור מעודכן החוזר על הדיווח כי הנאשם בטיפול רציף ומיוצב מבחינה נפשית.

להזכיר כי העבירות בוצעו ביום 27.9.17 בסמוך לשעה 15:07, כשעולה שאירועי האישום החלו בדיווח למוקד 100 "על אדם משתולל בברכת ספורטלי".

על בסיס האמור, ניתן ללמוד כי מדובר במי שפרוץ המחלה או למצער מועד האבחנה בדבר קיומה התרחשו בסימולטניות למועד ביצוע העבירות; לכך משמעות במובן זה שעם גילוי המחלה אצל הנאשם הוחל טיפול בה ומצבו יוצב ואין המדובר בנאשם שהוא או משפחתו הזניחו הטיפול במחלה. עוד יש לקחת בחשבון היות האירוע המתואר בעובדות כתב האישום המתוקן חריג בנוף חייו של הנאשם וכי הנאשם מלווה במשפחה תומכת המאפשרת פיקוח עליו. כמקדם בטחון, בהינתן שפרוץ המחלה הוא בסמוך למועד ביצוע העבירות השתהיתי במתן החלטה לצורך בחינת מצבו של הנאשם למשך תקופה ממושכת דיה. והנה, נמצא כי מאז פרוץ המחלה ועד היום הנאשם מצוי בתקופת רמיסיה, מטופל רציף, נתמך בידי משפחתו ולא נרשמו אירועים חריגים המצדיקים המשך הטיפול בו בצל ההליך הפלילי.

כדברי בית המשפט העליון, הקביעה השיפוטית אם הנאשם 'עדין חולה' צריכה להיעשות לאור תכליתה של הוראת החוק ותוך התחשבות במכלול הנתונים העובדתיים והכלים המקצועיים. בהינתן נתוניו של הנאשם שלפניי, הרי שניתן וראוי להשיג את התכלית שבמתן צו, בדרך טיפולית שלא במסגרת ההליך הפלילי.

סוף דבר

משהודה הנאשם לפני בעובדות כתב האישום והוסכם כי הנאשם לא אחראי על מעשיו בשל סייג אי שפיות הדעת שבסעיף 34 לחוק העונשין, יש להורות על זיכוי, ומכאן אני מזכה הנאשם בדיון.

לא מצאתי בנסיבות לקבוע כי הנאשם 'עדין חולה' כהגדרת סעיף 15(ב) ומשום כך לא מצאתי לתת כל הוראה בדבר

הטיפול בו.

ניתנה היום, ב' סיוון תשע"ט, 05 יוני 2019, בהעדר הצדדים.